

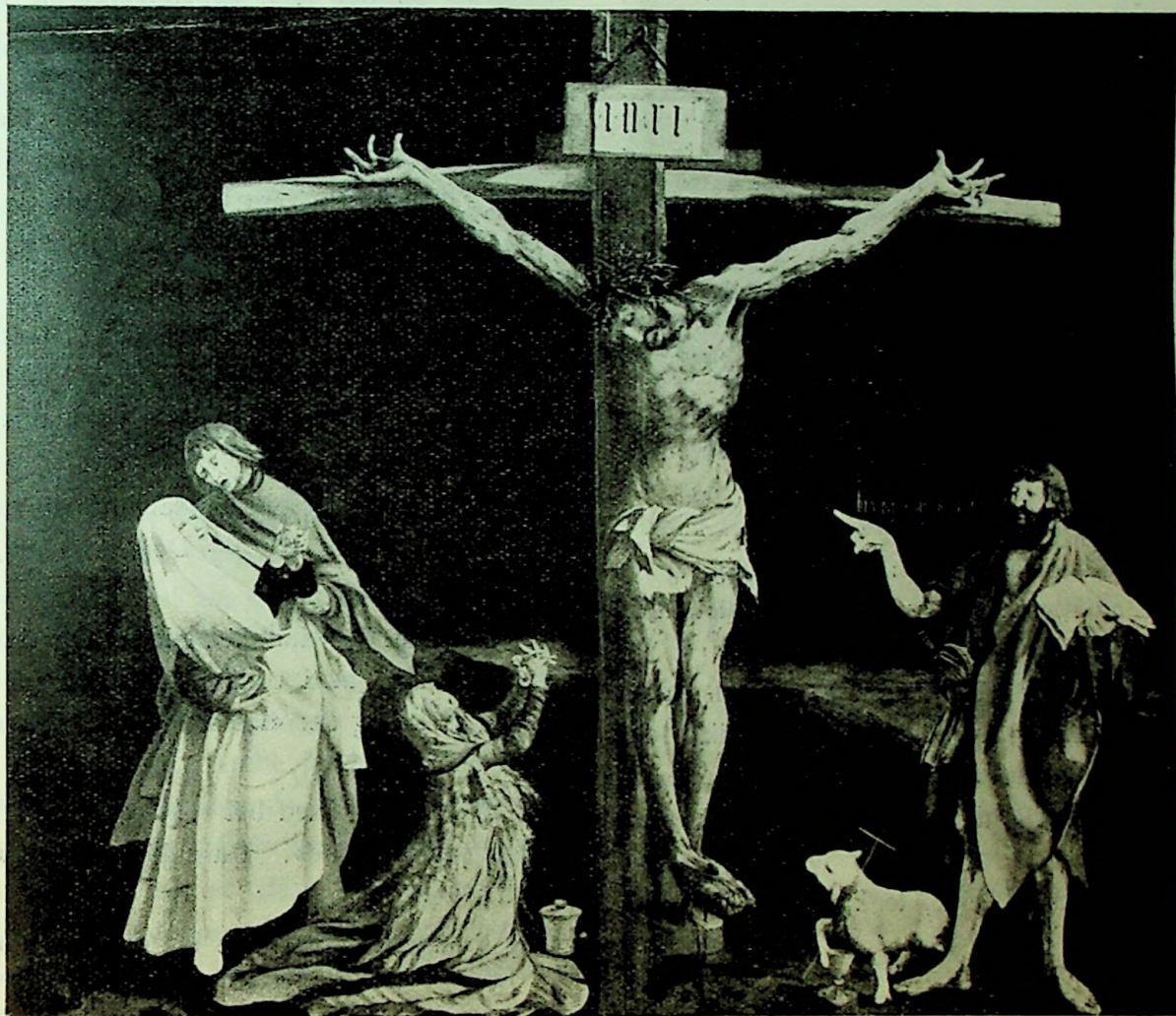
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalsklifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHOOLD: Det er fullbragt . . . — Matthias Grünewald. — Evangeliet for Påskedag. — Hvem skal velte stenen — for oss? — Erkebiskop Fallizes 60-års prestejubileum. — Våre store plikter.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Grünewald: Kristus på korset.

„Men Han er såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger.
Straffen lå på Ham, forat vi skulde ha fred, og ved Hans sår har vi
fått lægedom.“
Es. 53. 5.

Det er fullbragt

. og Jesus bar sitt kors og gikk ut til det sted som kaltes Golgata, d. e. Hjerneskallessted. Der korsfestet de Ham og to røvvere med Ham, den ene på Hans høire, den annen på Hans venstre side.

Da nu soldatene hadde korsfestet Ham, tok de Hans klær og delte dem i fire deler, en for hver soldat; men ikke så med kjortelen. Den var ikke sammensydd, vevet fra øverst og helt igjennem. Derfor sa de til hverandre: «La oss ikke dele den, men kaste lodd om den, hvem den skal tilhøre». Forat skriften skulde oppfylles, som sier: de delte mine klær mellom sig og kastet lodd om mitt klædebon.

Det gjorde da soldatene, og de satte sig ned og bevoktet Ham.

Men ved Jesu kors stod Hans mor og Hans mors søster, Maria, Kleofas's hustru, og Maria Magdalena og Johannes. Da Jesus nu så sin mor og den disippel som Han elsket stå der, sier Han til sin mor: «Frue, se din sønn».

Derpå sier Han til disippelen: Se din mor». Og fra denne stund tok disippelen henne til sig.

Men den ene av røverne, som var korsfestet med Ham, sa:

«Er Du Kristus, så frels Dig selv og oss». Men den annen irettesatte ham og sa: «Frykter heller ikke du Gud, du som lider samme straff? Og vi med rette, ti vi får lønn efter våre gjerninger, men denne har intet ondt gjort».

Og han sa til Jesus: «Herre, tenk på mig når Du kommer i ditt rike».

Og Jesus sa til ham: «Sannelig sier jeg dig, idag skal du være med mig i Paradiset».

Men de som gikk forbi, spottet Ham, rystet på hodet og sa: «Ei, du som nedbryter templet og bygger det op igjen i tre dager, frels dig selv og stig ned av korset»

Således spottet også yppersteprestene og de skriftlærde Ham og sa: «Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Kristus, Israels Konge, stig nu ned av korset, forat vi kan se det og tro. Han forlot sig på Gud. Gud befri ham nu, hvis han har velbehag i ham. Ti han har sagt: Jeg er Guds Sønn.»

Også soldatene hånet Ham, idet de sa: «Hvis du er jødernes konge, da frels dig selv.»

Da den sjettede time kom, blev der et mørke over hele landet inntil den niende time. Og ved den niende time ropte Jesus med høi røst: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt mig.»

Og nogen av de omstående hørte det og sa: «Se, han kaller på Elias». — Derefter sier Jesus: «Jeg tørster».

Der stod et kar fullt av eddik. Og én løp hen og fylte en svamp med eddik, stakk den på et rør, gav ham å drikke og sa: «La oss se om Elias kommer for å ta ham ned».

Og Jesus ropte med høi røst: «Fader, i Dine hender overgir jeg min ånd». Da sukket Han: «Det er fullbragt!»

Og Han bøiet sitt hode og opgav ånden.

„Likesom Moses ophøiet slangen i ørkenen, således bør menneskets sønn å ophøies, forat hver den som tror på Ham, ikke skal fortapes, men ha det evige liv.“

(Joh. 3. 14).

Matthias Grünewald.

(1484–1529).

De to bilder: «Kristus på korset», og «Opstandelsen», er to av de kunstnerisk høiest stående verker fra den tyske kunsts renessansetid. Det er to detaljer fra det berømte Isenheimeralter, Grünewalds mest kjente mesterstykke.

Mathias Grünewalds «Kristus på korset» vidner både hvad farver og tegning angår, om kunstnerens dype religiøse sinn. Ingen har som han formådd å gjengi Kristi uutsigelige lidelser på korsets tre. Skjønt farvene var hovedsaken for ham og tegningen av sekundær betydning, gir vårt billede allikevel en gripende forestilling av Isaias's profeti: «Han skjøt op som en kvist for hans åsyn og som et rotskudd av tørr jord, han hadde ingen skikkelse og ingen herlighet, og vi så ham, men han hadde ikke et utseende så vi kunde ha lyst til ham. Foraktet var han og forlatt av menn, en mann full av piner og hjemsoekt av lidelse, og foraktet som en for hvem man skjuler sitt åsyn, og vi aktet ham for intet.»

Et slikt maleri kunde bare utføres av en mann som selv hadde gjennomgått korsets, d. v. s. motgangens grusomste lidelser, som i sin ensomhet selv hadde følt hvad det vil si å være «forlatt». Men han tok lidelsen ikke rent naturlig, ikke rent menneskelig. Han selv søkte til korset. Han vilde også føre andre til det, og det er som om han derfor malte Johannes Døperen til høire for korset, med det rørende lam som symbol, og med et kraftig fingerpek på Frelseren, som om han derved vilde vise at det er bare Gud-mennesket på korset som kan gi løsningen på lidelsens uutgrunnelige gåte. Grünewald ophøier martyrsenen til religionens stille høider. Til venstre for korset står disippelen som Kristus elsket. Han støtter og trøster, som en annen sønn, Jesu smertefulle mor. Synderinnen fra Magdala ligger på kne ved korsets fot og bønnfaller sin gode Mester i dødens stund om tilgivelse og miskunnhet overfor henne.

Det hele tilroper oss: «Hvilken verden, som pinte det edleste, reneste, rettfærdigste menneske på en så grusom måte!»

«Opstandelsen» sier oss at kunstneren gjennom Kristus er kommet ut av sin veldige lidelse, ved Kristus er han blitt befridd fra den mørke «grav». Man skulde næsten si: det er umulig å gjengi Kristi forherligede legeme på en finere måte. Bedre enn Tomas fra Aquino i sine skrifter har Grünewald ved dette ene billede maktet å skildre det forherligede legemes egenskaper. Her har det «dødelige iført sig udødelighet», her er «døden virkelig opslukt til seir». Her flammer Kristus som solen, rettfærdighetens sol, ti «kjød og blod kan ikke få del i Guds rike». Ved samme kraft ved hvilken Kristus en gang for alltid har forvandlet sitt svake legeme til det åndelige, vil Han også en gang forvandle vårt fornedrelses legeme til å bli likedannet med hans herlighets legeme.

Sammenligner man «kirkeinventaret» fra lengst forsvundne århundrer med vårt århundres, da viser det siste sig i all sin «glimrende» ubetydelighet, og man spør sig selv hvordan de utallige, væmmelig søte statuer, frescoer og malerier, under navn av korsveier, altertavler o. s. v., har kunnet snike sig inn innenfor kirkeveggene. Det finnes intet annet svar enn at djevelen selv har latt dem slippe inn for å ødelegge både de troendes smak og religiøsitet.

I vår tid vilde det 16. århundres billedstormere uten tvil vise kristendommen en stor tjeneste, hvis de (nu på befaling av en høiere kirkelig autoritet) mot en liten betaling vilde gjenta sitt arbeide. Efter således under kyndig ledelse å ha inispisert kirkene, skulde de et øieblikk fitte inn i alle butikker og fabrikker for «religiøse» artikler og religiøs kunst (sic). Da vilde de «im Groszen und Ganzen» ikke som den gang ødelegge noget; de vilde være til virkelig nytte. Men kanskje vil tiden gjøre det samme arbeide, og da foretrekker vi heller den . . . som den billigste. Den setter allerede kursen i denne lovende retning.

Evangelium for Påskedag.

Markus 16, 1—7.

1) På den tid kjøpte Maria Magdalena, Maria, Jakobus' mor, og Salome velluktende salver, forat de kunde komme og salve Jesus. 2) Og meget tidlig på den første dag i uken kom de til graven, da solen stod op. 3) Og de sa til hverandre: «Hvem skal velte stenen fra døren til graven for oss?» 4) Men da de så derhen, blev de var at stenen var veltet tilside; ti den var meget stor. 5) Og da de kom inn i graven, så de en ung mann sitte ved den høire side, iført en hvit klædning, og de blev forferdet. 6) Men han sa til dem: «Forferdes ikke! I søker Jesus av Nasaret, den korsfestede; Han er opstanden, Han er ikke her. Se stedet hvor de la Ham. 7) Men gå hen og si til Hans disipler og til Petrus: Han går i forveien for eder til Galilea; der skal I se Ham, som Han har sagt Eder.»

Anmerkninger.

1) Vi har sagt med Messeboken «på den tid», mens vi i teksten leser «da sabbaten var tilende». Sabbatshvilen sluttet lørdag ved solnedgang, og da var handel påny tillatt. — Markus nevner de tre kvinner som på avstand hadde vært vidner til korsfestelsen (15, 40): Maria fra Magdala, Maria, Jakobus den yngres mor (som ifølge flere eksegeter identificeres med Jomfru Marias søster) og Zebedeus' sønners mor.

2) Markus sier at de kom til graven meget tidlig da solen stod op. I Jerusalem i begynnelsen av april står solen først op kl. 6.

3) Jødenes graver var sedvanlig innhugget i klipper. Man veltet en sten foran inngangen, forat de ville-dyr ikke skulde trenge inn i graven.

5) Markus sier ikke at den unge mann var en engel, men det er underforstått.

6) Engelen betegner Jesus som «den korsfestede», som også Paulus senere gjør det (1. Kor. 1, 23; 2, 2; Gal. 3, 1). Det er likesom Jesu frelser-titel, som han skal bære til evig tid. (Hebr. 7, 25).

7) Markus nevner at engelen fremhever Petrus fremfor de øvrige disipler. Vi leser hos Lukas (24, 34), samt hos Paulus (1. Kor. 15, 5); at Jesus viser sig for Petrus på Påskedagen. Også Johannes (21, 15, 23) beretter at Jesus på en særlig måte henvendte sig til Petrus. Herav fremgår tydelig at Petrus hos evangelistene og de første kristne inntok den første plass, og dog visste de alle at han hadde fornektet Jesus. — Jesu opstandelse er grunnvolden for vår tro, og denne

tro bygges på Petrus' og apostlenes vidnesbyrd. Derfor er Påsken for oss kristne kirkeårets største fest. Alleluja!

H. D. Béchaux O. P.

Opstandelsen.

«Hvem skal velte stenen - for oss?»

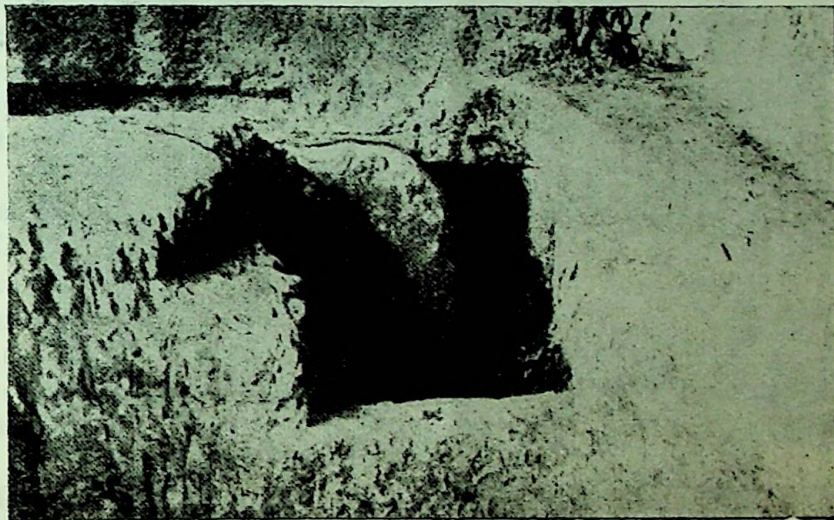
Av F. Simons S. F.

Når opstandelsens høitid vender tilbake, går våre tanker uvilkårlig til Jerusalem. Kanskje misunner vi dem, som, etter å ha betraktet Kristi lidelse og død på det virkelige Kalvarieberg, nu på Påskemorgen tør stige ned til det hellige gravkammer, for på dette historiske sted å gjenopleve Kristi opstandelse.

Vi på vår side må være tilfredse med en åndelig pilgrimsferd, og imidlertid etterkomme det råd som det åndelige livs mestere gir oss, og ved hvilket vi oppfordres til så levende og nøiaktig som mulig å stille billedet av de hellige begivenheter for våre indre øine.

illustrerer så treffende og naturtro Påskeevangeliets særegenhet som den der i folkemunnen blev kalt «Kongenes grav». I virkeligheten var denne «Kongenes grav» ikke bestemt for Sions konger, men for dronningen fra Adiabene i Lille-Asia. Det vet vi temmelig sikkert fra den jødiske historiker Flavius Josephus.

Dronningen fra Adiabene var omtrent tyve år etter Kristus gått over til jødedommen. Hun hadde da i Jerusalem latt uthugge en grav for sig selv og sin familie. På den måte har vi her en modell som daterer sig næsten fra samme tid som den grav Josef fra Ari-

«Kongenes grav».

Men det er i dette tilfelle endog vanskelig for de utvalgte som feirer Påske i selve Jerusalem. Det er, som om alt har forenet sig for å gjøre de ting som er oss dyrebare, ugjenkjennelige. Allikevel er det mulig, og jeg vil forsøke å besvare spørsmålet, hvorledes vi må forestille oss gravstenen som Pilatus's soldater forseglelet, om hvilken kvinnene talte og på hvilken den hvite Engel satte sig.

Da må vi ikke først og fremst gå til den hellige gravkirke i Jerusalem selv, men til den yderste nordside av den nuværende Hellige Stad. Blandt alle graver som omringer Jerusalem — Zacharias' og Absalons, Jakobs, Dommernes — er det ikke en eneste som

mathea hadde latt uthugge i fjellet for sig selv. All prakt er forsvunnet fra denne kongelige grav. Pyramidene som kronet den, består ikke mere. Og ved synet av denne sorte fjellgrotte vil ingen, så som Pausanias gjorde, sammenligne den med det berømte Halkarnassusmausoleum. Men det som for oss er viktigst og dyrebarest, er blitt tilbake: den runde gravsten som fremdeles står ved inngangen, og delvis avslutter den lave i fjellet uthuggede åpning.

På hosstående foto kan man ennu meget godt se hvorledes stenen skal rulles inn i en fure foran åpningen; og det er lettvis å overbevise sig om at svake kvinnehender ikke er istand til å fjerne den. Som man

kan legge merke til, blir stenen ikke skjøvet, men rullet over sine avrundede hjørner. Det samme sier Evangeliet også om Josef fra Arimathea: «Og han lot en stor sten velte foran gravens inngang og gikk bort». (Mt. 20, 60).

Når vi nu med denne sjeldne modell for øiet går til gravkirken, vil det ikke lengere være så vanskelig å rekonstruere Påske-evangeliets bilde. Midt i basilikaen står der et lite kuppelformet monument, ikke annet enn en fjellknaus overdekket med marmor. Det er den hl. grav. Da Konstantin innsatte dette av hedningene vanærede sted i sin gamle ære igjen, lot han hugge bort fjellet på alle kanter av Herrens grav, så at denne kom til å ligge helt fritt. Denne keiserlige pietet var på en viss måte beklagelig, fordi den gjorde dette sted ugjenkjennelig for legmenns øine. Nu er der i denne isolerte grotte to små rum innbyrdes forbundet ved en lav åpning. På fotografiet, som gir det beste bilde man kan ønske av dette mørke rum, står man ved inngangen til det første grottekammer, og man ser i bakgrunnen inngangen til det annet.

Det siste er det egentlige gravkammer, i hvilket Kristi legeme blev lagt om aftenen på Hans dødsdag. Og en sten tilsvarende den som vi så ved «Kongenes grav», hadde man veltet foran inngangen til det annet fjellkammer. Vil man tro en mere from enn sann overlevering, så ser man den samme sten ennå delvis op-

bevart i det første gravkammer, hvor den næsten skjuler inngangen til den egentlige grav. Den er dekket med marmorplater med gresk innskrift.

At gravstenen bare avstenger det egentlige innerste gravkammer kan hos nogen vekke forbauselse, men er ikke noget sjeldent. At dette ikke er tilfellet ved «Kongenes grav» henger sammen med en annen innretning inne i graven. Rabbinene har opbevart oss en fortelling — legende eller historie — som illustrerer det på en merkelig måte.

I Beth-Dagon i Juda, fortelles der, var en jøde avgått vvd døden på den 14. Nisan, Påskefestens hviledag, og man vilde begrave ham straks. Men mennene kunde ikke gå inn i graven, fordi i så tilfelle vilde de ha forurenset sig, og kunde så ikke spise Påskelammet.

Da denne lovens forskrift ikke gjaldt for kvinnene, kunde de nok gå inn i graven, men de var ikke sterke nok til å velte fra stenen som avstengte gravkammeret.

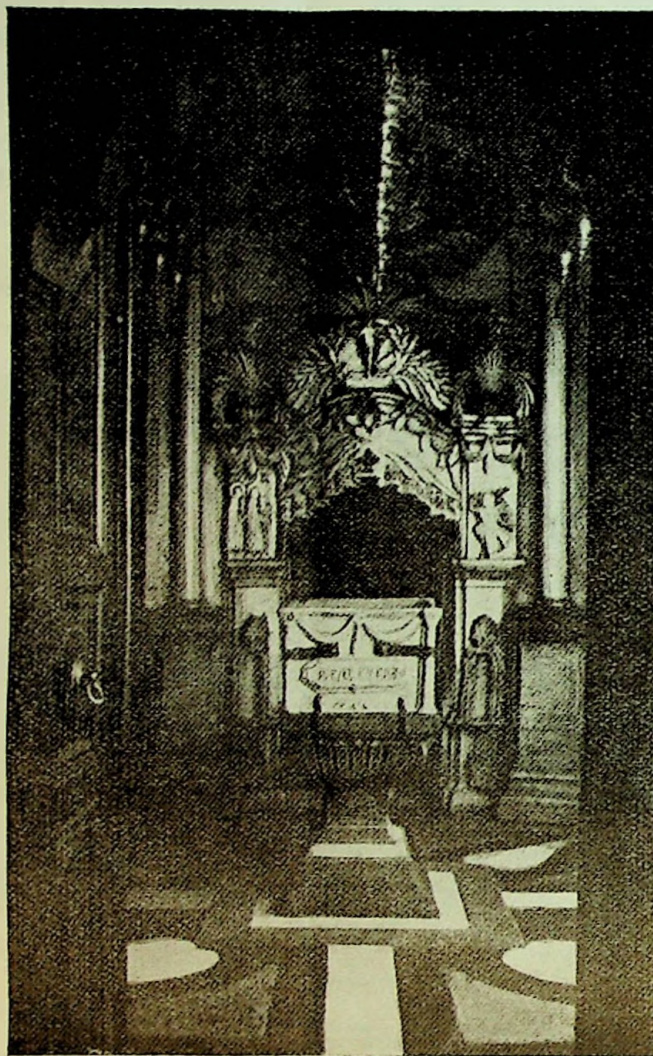
Derfor gikk de inn i det første rum, festet et tau til stenen, og mennene, som stod utenfor, fjernet på den måte stenen. Så la kvinnene den avdøde i graven, og alle gikk bort.

Hvem leser dette uten å minnes de ord som kvinnene sa til hverandre da de

gikk til Jesu grav på Påskemorgen:

«Hvem skal rulle oss stenen fra åpningen til graven?»

«Ti,» sier Evangelisten, «den var meget stor.»

Den hellige grav.

Førstkommende nummer av «St. Olav» utkommer fredag 10. april.

ERKEBISKOP FALLIZES 60-ÅRS PRESTEJUBILEUM.

1871

1931

Den 8. april feirer vår gamle overhyrde, erkebiskop dr. J. O. Fallize, minnet om den dag på hvilken Hans Høiærverdighet for 60 år siden mottok prestevielsens sakrament i Rom. Få prelater har hatt den lykke å feire så mange jubileer som han, få har også hatt den ennu større lykke å kunne feire dem med så stor anerkjennelse fra alle hold, — det beste bevis på hans allsidige og utrettelige virksomhet.

I fem og tredve lange år har han innehatt førerstillingen her i Norge, i fem og tredve lange år har han med ukuelig energi arbeidet for Norges gamle kirkes gjenreisning! Utenforstående kan ikke en gang ha en svak anelse om hvilke store åndelige ofre, hvilken uavlatelig anstrengelse dette har kostet ham. «*Laboranti numen adest*» — Gud hjelper dem som arbeider, og det er vel Guds hjelp som uavlatelig styrket ham i det tunge virke, til hvilket han med glede hadde viet sine beste krefter.

Tar man i betraktning alle de overmenneskelige vanskeligheter som den gamle Kirkes gjenreisning førte med sig, kan man trygt si, at erkebispens arbeide har hatt all den sukses som det med de få til rådighet stående krefter bare var mulig blandt det norske folk, som mere enn noget annet holder fast ved den av gamle og nye, mannlige og kvinnelige reformatorer opdiktete «katolisisme», som er alt annet enn katolisisme.

Mens erkebispens tanker denne dag oftere vil dra tilbake til hans elskede Norge, til midnatts-solens land, som han har skrevet så meget om, vil de norske katolikker, og især de katolske prester i Norge, hvis overhyrde han så lenge har vært, la sine tanker vandre til sin gamle åndelige fører i Luxemburg. Ved sine opriktige bønner vil de takke ham for det store arbeide han har nedlagt til Kirkens og Norges beste.

Gud signe hans livsaften!

Våre store plikter.

Fra Palmesøndag er tiden for oppfyllelsen av det kirkelige bud om påskeplikten begynt igjen. Det vil si at de som er «tilstrekkelig fornuftige» og underviste til å kunne motta Alterets Sakrament med nytte, også skal motta det innen den av Kirken fastsatte tid etter ved et verdig skriftemål å ha forberedt sig til det. Det er Kirkens ønske, det er Kirkens *bud*. Vår holdningsløse tid liker ikke fasthet, men Gud skje lov finnes der iallfall enu *én* institusjon i verden, som med urokkelig autoritet våger å tre frem i alle spørsmål som for menneskene er av evig betydning. Det våger den i kraft av Ham som innstiftet den, i kraft av Kristus som var og er Gud, og som derfor kunde og kan befale over oss. Likeså godt som staten har sine lover, sine «Du skal», likeså godt og med meget mere direkte autoritet kan den av Kristus stiftede Kirke si: «Du skal». En kristendom som ikke krever, som overlater alt til menneskenes egen frie vilje, er en kristendom som er gitt stormens makt i vold, og tidligere eller senere bukker den under for den.

Katolisismen, d. e. den fulle, uavkortede kristendom, er kravenes og kraftens religion, og derfor drar den menneskehetens edleste krefter til sig i stadig større tall. Blandt den katolske Kirkes krav er også følgende:

«Du skal i det minste én gang om året skrifte dine synder for en rettmessig prest og én gang om året, nemlig i påsketiden, motta det allerhelligste Alterets Sakrament.»

Likesom enhver god borger adlyder alle statens lover, likesom enhver soldat adlyder sin chef, så adlyder enhver god katolikk Kirkens lover. Ikke nogen utflukter. Ikke noget: «ja . . . men». Det er påskudd som hverken passer en virkelig mann eller en virkelig kvinne. Kirkens lover er de fornuftigste som finnes i hele verden. De er bygget på århundrers erfaring og vis tradisjon. Kirken er en god mor, som aldri forlater sine barn i nødens stund. Når Kirken sier «du skal en gang om året skrifte dine synder, en gang om året motta den hl. kommunion», gjør den det ikke for at alle dens medlemmer skal foreta en spasertur til kirken, skal «underkaste sig», skal knele ned i skriftestolen! Nei, Kirkens hjerte er for stort for slike småligheter. Den har helt andre mål: vår egen evige lykke. Som en virkelig mor har hun omsorg for at vi mennesker skal være lykkelige, både i dette og i det annet liv.

Dødssynden er en hindring for oss på veien til det evige liv, derfor vil Kirken at vi ransaker vår samvittighet. I tilfelle av at vi finner oss skyldige i en eller annen større synd, skal vi rense vår sjel, i det minste én gang om året, foran dem til hvem Kristus har gitt fullmakt. «Hvem I forlater syndene, dem er de forlatte, og hvem I beholder dem, dem er de beholdne.» (Joh. XX. 20). Kristi Kirke har ærefrykt for Kristi ord, og gjør sitt for at de skal realiseres. Kristus sa: «Dersom I ikke spiser menneskets sønns kjød og drikker Hans blod, vil I ikke ha livet i Eder.» Derfor oppfordrer den sine barn til i det minste én gang om året å motta Livets brød. Bare *én* gang om året. Kirken er langmodig og ikke så streng som mange tenker.

Hovedgrunnlaget for Kirkens bud er Guds dekalog eller Kristi klare utsagn. Det skal også være hovedmotivene for vår overholdelse av dem. Men der er enu andre. En god patriot er ikke redd for å vise sig i utlandet som hørende til denne eller hin nasjon. Putter man «sitt flagg i lommen», så blir det ikke lengere et «flagg», men et lommeørklæ. En god katolikk skal, hvor han enn befinner sig, heller ikke skamme sig for sin tro. Han må vise den. Kirken byr anledning til det. Ved å oppfylle påskepliktene kan enhver vise sin tro. Ved ikke å oppfylle dem, forneker man praktisk talt sin tro.

Det gode eksempels makt har også meget å si. Så mange klager: «Se, hr. pastor, denne holder ikke sin påske, og han og hun holder den ikke, hun heller ikke o. s. v. Hvis disse gjorde det, så vilde også jeg gjøre det.» Fornuftig er et slikt resonnement ikke, men det er menneskelig. Disse hensynsfulle personer glemmer at de andre de taler om, ikke går fordi de selv ikke går.

Det er umulig å gjengi her alle utflukter som anføres for om mulig å undgå påskepliktene. Intet holder stikk. Bare to kategorier er vesentlig sett fritatt fra dem. Det er de som ikke har tilstrekkelig fornuft, og de som av en eller annen ualmindelig og høist alvorlig grunn må nektes absolusjon.

De blandt «St. Olav»s lesere, for hvem disse bud gjelder, hører hverken til den ene eller den annen gruppe. Derfor vil de alle uten undtagelse vise sig trofaste, — trofaste mot Gud, trofaste mot Kirken, — og således «*last not least*», glede sin sogneprest!!